

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI
Fakulta filozofická
Katedra germanistiky a slavistiky

PROTOKOL O HODNOCENÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE
(Posudek vedoucího)

Práci předložila studentka: Marie Šarvašová

Název práce: Formen der Darstellung nationaler Konstellationen in der Prosa von Anton Schott

Hodnotil: Mgr. Markéta Balcarová, Ph.D.

1. CÍL PRÁCE (uveďte, do jaké míry byl naplněn):

Cílem práce bylo analyzovat národnostní konstelace ve dvou vybraných románech Antona Schotta – v románu *In falschen Geleisen* z roku 1903 a *Die Asgarden* z roku 1908. Vybrány byly zástupně dva romány, ve kterých jsou tematizovány národnostní konflikty kolem roku 1900 na venkově v pohraničí a v Praze. Cíl práce (který je jasně zformulován vlastně až v závěru – str. 88) byl splněn, ačkoli by si jednotlivé interpretace zasloužily v práci více prostoru – autorka se až příliš věnuje nastínění kontextů, samotná interpretace (kapitoly Handlung 2.1.1/2.2.1 a Nationale Themen 2.1.6/2.2.4) zabírají 33 stran z 90. 33 stran je to ale pouze v případě, že do interpretace zahrneme i shrnutí obsahů obou románů (kapitoly Handlung), v opačném případě by to bylo ještě méně stran. V teoretických částech práce se autorka někdy sice vztahuje na vybrané romány, přesto je teoretická část příliš rozsáhlá.

2. OBSAHOVÉ ZPRACOVÁNÍ (náročnost, tvůrčí přístup, proporcionalita teoretické a vlastní práce, vhodnost příloh apod.):

Autorka si zvolila dosud neprobádané téma – zapomenutého autora Antona Schotta (1866-1945), který pocházel ze Šumavy a později se přestěhoval do Rakouska. Schott napsal velké množství románů a povídek, které byly svého času velice populární a lze je přiřadit k tzv. literatuře domoviny (Heimatliteratur). V některých textech se zabývá národnostními konflikty, tyto texty lze přiřadit k tzv. hraničářské literatuře (Grenzlandliteratur). Autorka zvolila reprezentativně dva romány, chtěla se soustředit na vyobrazení problémů v době, kdy byly romány napsány, a to jednak v pohraničí, jednak v hlavním městě. Z tohoto důvodu vybrala romány *In falschen Geleisen* a *Die Asgarden*. Stranou nechala romány, ve kterých Schott tematizuje historické události a v nichž současně reflektuje současnou situaci národnostních napětí (např. román *Um Recht und Freiheit* o boji Chodů za svá práva). Volba korpusu je tedy odůvodněná plausibilně.

Práce dokazuje, že se autorka orientuje v aktuální teoretické diskusi o literatuře domoviny a hraničářské literatuře. Dochází k závěru, že se v případě Schotta nejedná o autora typických hraničářských románů. Všichni Češi nejsou líčeni negativně (*In falschen Geleisen*), smíšená manželství nejsou jednoznačně odmítána (*In falschen Geleisen*), problém agrese je kritizován i na německé straně (*Die Asgarden*). Schott je tedy dokladem toho, že averze vůči cizímu má v hraničářských románech různé stupně a že jeho texty – ačkoli zpravidla zobrazují Němce pozitivně a Čechy negativně – jednoznačně odsuzují agresivní řešení problémů a v některých případech propagují spolupráci Čechů a Němců (například v boji proti vrchnosti).

Autorka se snaží čtenáři přiblížit kontext, ve kterém texty vznikly, a literárně vědné poznatky týkající se daných románů: Shrnuje historickou situaci a vývoj konfliktů mezi Čechy a Němci v českých zemích, představuje osobu autora a šumavskou literaturu, dále osvětluje historii buršáckých spolků. Vysvětluje pojmy literatury domoviny, hraničářská literatura, hraničářský román a studentský román, představuje také zakladatele hraničářského románu F. Mautnhera a studentského románu H. Strobla. Tyto kapitoly zabírají velkou část práce a jsou někdy až příliš rozsáhlé. V některých pasážích jsou navíc zkreslené a nesrozumitelné. Autorka na str. 75 mluví o tom, že „Burschenschaften“ vznikly ve středověku, o pár řádků níže ale píše, že první spolek vznikl v roce 1815. Dále například mluví o rozkvětu české hraničářské literatury po roce 1920, přičemž Rinas ve své studii („Die andere Grenzlandliteratur. Zu einigen tschechischen Romanen mit antideutscher Tendenz“) uvádí jako příklad hlavně romány z konce 19. století a začátku 20. století. Autorka odkazuje na jiný zdroj, ovšem zcela mění informaci ze zdroje. Tam je totiž řečeno, že se éra českého hraničářského románu uzavírá ve 20. letech 20. století, o vrcholu tam není nic, naopak tam stojí, že po roce 1918 ztrácel český hraničářský román půdu pod nohama.

Bergerova definice (str. 36) hraničářského románu je označena jako „ziemlich genau“, autorka ale neupozorňuje na to, že se jedná o úzkou definici hraničářského románu a že například Rinas preferuje definici širší. Autorka zde měla zmínit i tuto definici a sdělit své stanovisko, ke které definici se přiklání ona. Tomuto problému by se měla věnovat zevrubněji, protože analýzu Schottových románů uzavírá tezí, že kromě typických hraničářských románů

zobrazujících konflikt mezi Čechy a Němci zcela černobíle existuje v hraničářském románu celá paleta různého vyobrazení česko-německých konfliktů v českých zemích. Tím ale nenavazuje na Bergera, ale právě na Rinase.

Autorka v rámci interpretace románů nejprve detailně – po kapitolách – shrnuje obsah obou románů. Taková detailní analýza je oprávněná, protože oba romány jsou pro čtenáře neznámé a nebyly ještě předmětem literárněvědného výzkumu (až na dvě studie věnované románu *In falschen Geleisen*, na které autorka v práci odkazuje, které ale obsah románu neshrnují nijak podrobně). Ve shrnutí obsahů románů se ale vyskytují chybné informace. Dívka Franz je chybně označena jako Cousin (bratranec) Schuisserla (str. 27). V románu *Die Asgarden* je Lotte, sestra studenta Schrödera, označena jako „Schwester einer Schülerin“ (str. 61). Z těchto chybných informací nabývá čtenář dojem, že autorka románům místy po obsahové stránce úplně neporozuměla.

Kapitoly o národnostních konfliktech v textech (téma diplomové práce) by měly být delší a podrobnější. Autorka naznačila, že u Hanky, české manželky, v *In falschen Geleisen* dojde k vnitřní proměně postavy, což pro české manželky německých mužů v hraničářské literatuře není běžné. Upozorňuje tedy na charakter protagonistů a jejich vývoj. V románu *Die Asgarden* to ale autorka nečiní. I tam by se měla věnovat charakteru jednotlivých protagonistů (studentů) – jejich národnímu uvědomění, popř. vývoji jejich postojů k této otázce. (Do práce bych doporučovala doplnit kapitoly, ve kterých by byly charakterizovány hlavní postavy románů.)

Argumentace v interpretačních částech práce někdy není úplně zdařilá. V podkapitole „Nationale Themen in In falschen Geleisen“ autorka například rychle přechází z tématu na téma – věnuje se jazykové problematice, otázce smíšených manželství a pak znovu jazykové otázce. Do otázky jazykové pak přidává v jedné větě zcela jiné téma – krádež obecních peněz (str. 51), k tématu krádeže se pak vrací až po nastínění problematiky smíšených manželství.

Autorka navíc někdy přejímá bez odstupů názory auktorálního vypravěče v románech, aniž by je označila jako názory vypravěče a aniž by je komentovala. Shrnutí obsahu románu *In falschen Geleisen* tak například končí větou „Der einzige verbliebene Feind ist die Liebe.“ (str. 31) Není zde uvedeno, že se jedná o názor vypravěče. Čtenář diplomové práce nemůže pochopit, co věta znamená. K této větě se pak autorka vrací až v závěru práce, kde ji vysvětluje. Dalším podobným příkladem je věta „Schröder gehört der Asgardia, einer schlagenden Verbidnung an und muss in diesem Falle losgehen, ob es den Frauen nun recht ist oder nicht.“ (str. 66) Autorka nezmiňuje, že povinnost bojovat je dána stanovami spolku a přesvědčením členů spolku, není to tedy objektivní nutnost, jak z tohoto podání vyplývá.

Na str. 74 je řečeno, že se děj románu *Die Asgarden* odehrává v roce 1900 (str. 74), přitom v románu je uveden rok 1904 (který zmiňuje jinde v práci sama autorka). Exodus německých studentů, ke kterému došlo v 15. století, studentka datuje na rok 1909 (str. 60).

3. FORMÁLNÍ ÚPRAVA (jazykový projev, správnost citace a odkazů na literaturu, grafická úprava, přehlednost členění kapitol, kvalita tabulek, grafů a příloh apod.):

Práce vykazuje po formální stránce značné nedostatky. Jedná se o gramatické a stylistické chyby, ale i chyby z nepozornosti (překlepy, opakování slov).

Gramatické chyby: „Der Autor veröffentlichte es (den Roman!) im Jahr 1903.“ (str. 2); „Es wurde untersucht, wie konnte sich ...“ (str. 5 – chybný slovosled); „Man könnte sagen, dass er bestimmte...“ (str. 8 – chybný slovosled); „Kořalka weiter führt an“ (str. 46 – chybný slovosled); „... über die die tschechische Presse ... schreiben“ (str. 9 – chyba v kongruenci); „im Allgemein“ (str. 20 – chybná deklinace); Wahl des Gemeindeausschuss (str. 24 – chybná deklinace); „sie sagen später dem Maier“ (str. 62 – autorka používá u vlastních jmen často rod určitý, což je nespisovné, autorka tento jev přejímá z románů); „das Böhmerwald“ (str. 45 – chybný člen). Gramatických chyb je v textu velké množství.

Chyby z nepozornosti: „Darüber hinaus waren bei vielen Schriftstellern die Protagonisten überwiegend Wilderer, Pascher oder Räuber gebildet.“ (str. 9); autorka odkazuje na kapitolu „XXY“ (str. 23 – zde je zřejmé, že neproběhla dostatečná korektura finální podoby práce); číslování kapitol je v obsahové analýze nejednotné „Kapitel I“ až „Kapitel VIII“ (str. 23) bez tečky a „Kapitel IX.“ (str. 29) až „Kapitel XV.“ s tečkou.

Chyby jsou i v citacích. Autorka například místo odkazu na autora a jeho článek ve sborníku odkazuje na sborník a jeho vydavatele, nebo neuvádí název celého příspěvku autora ve sborníku a rozsah stran příspěvku (str. 22 – Maidl).

Dále autorka nesprávně cituje sekundární citaci (str. 21 Schamschula).

Autorka nedodrhuje psaní titulů kurzívou – např. str. 10 – Der zertrümmerte Pflug.

Řada vět nedává smysl, není jasně, co jimi autorka myslela:

„Der Begriff der Grenzlandliteratur ist schwer zu fassen, da es sich eher um einen gesellschaftlichen als um einen literarischen Konflikt handelt.“ (str. 2) Hraničářská literatura je společenský konflikt, nikoli konflikt literární? Co je tím myšleno?

„Die Epoche der deutschen Literatur im Böhmerwald“ (str. 6) – Zde se mluví o epoše německé šumavské literatury, ale žádná taková epocha neexistovala, označení „epocha“ není na místě.

Obrat „das Jahrhundert 1848-1948“ (str. 43) není adekvátní, mělo by být použito například slovo „der Zeitraum“.

Některá vyjádření jsou nesmyslná, když se mluví např. o podrobném popisu charakteru postav a autorka jako příklad uvádí jen jednu větu (str. 24).

4. STRUČNÝ KOMENTÁŘ HODNOTITELE (celkový dojem z diplomové práce, silné a slabé stránky, originalita myšlenek apod.):

Autorka věnuje moc prostoru popisování obecných kontextů, měla by se více věnovat interpretaci a charakteristickým znakům Schottových hraničářských románů. Množství sekundární literatury a zdrojů je dostatečné. V práci je velké množství gramatických chyb a chyb z nepozornosti, někdy i věcných chyb. Po obsahové stránce je práce na známku velmi dobře, kvůli velkému množství chyb je nutné známku snížit o jeden stupeň.

5. OTÁZKY A PŘIPOMÍNKY DOPORUČENÉ K BLIŽŠÍMU VYSVĚTLENÍ PŘI OBHAJOBĚ (jedna až tři):

1. Charakterizujte protagonisty z románu *Die Asgarden*, co se jejich národního uvědomění týče. Dochází tam k vývoji charakteru postav?

2. Jak interpretujete název románu *In falschen Geleisen*? Vysvětlete ještě jednou, v práci se k této věci nevyjadřujete srozumitelně.

2. Carsten Rinas interpretuje román *In falschen Geleisen* jako román, který nesplňuje typické znaky hraničářského románu (smíření Hanky a Schuisserla, boj sklářů za zvýšení platů bez národnostního uvědomění). Souhlasíte bez výhrad s jeho interpretací, nebo nikoli?

6. NAVRHOVANÁ ZNÁMKA (výborně, velmi dobře, dobře, nedoporučuji k obhajobě): Dobře

Datum: 15. 5. 2023

Podpis: